

SCHITUL JGHIABUL.

Intr-o mică poieniță din pădurea seculară care este spre Nord-Vestul comunei Cacova, județul Vâlci, pe dreapta pâraului Jghiabul, se găsește zidit străvechiul schituleț Jghiabul, sau Jghiaburile. Atât numele localității, cât și al pâraului și schitului trebuie să vină de la cele două jghiaburi aflate în această poieniță, unde curge neconținut pe unul apă potabilă, de cea mai bună calitate, și pe altul o veritabilă apă minerală, de și sânt alăturate unul de altul.

Din acest schituleț astăzi se mai găsesc în ființă bisericuța și o căsuță. Căsuța, ne mai fiind locuită de multă vreme, este cu totul ruinată; bisericuța însă s'a păstrat mai bine, slujindu-se în ea din când în când. Pictura e cea bizantină, lucrată frumos în frescă și binișor păstrată. Are forma de corabie, fără sânnuri.

Atât din legendă, cât și din inscripțiile ce se mai păstrează aici, se dovedește că schitul Jghiabul este foarte vechiu. Legenda arată pe Sfântul Nicodim de la Tismana ca întemeietor al acestui schit, iar inscripțiile din biserică vorbesc de Radu Negru Voevod. Într'adevăr, ea spune că în vremile vechi trecea prin pădurile de la Jghiaburi o potecă prin care se lega Cozia de Tismana. Odată, trecând pe această potecă, Sfântul Nicodim, cu un ucenic al său, și poposind chiar în poienița de la Jghiaburi, i-a plăcut foarte mult localitatea și a hotărât să ridice aici un sfânt schituleț, însărcinând cu această treabă chiar pe ucenicul care-l însoția. Ucenicul lucrând cu hărnicie și credință în Dumnezeu, nu după multă vreme a dat gata schitulețul: o bisericuță și câteva chilioare acoperite cu trestie¹.

Despre acest prim schit de lemn vorbește și pisană din actuala biserică de la Jghiabul.

Din cuprinderea acestei pisanii se dovedește că acest schit a fost făcut dintru început „întru slava Sfintei Troițe” și „în zilele Radului Negru Voivod, de lemn, hramul Vovedenia Maicii Dom-

nului, leat 1310”. La anul 1640, acest schit „al doilea s'a făcut de Matei Logofăt¹, în zilele lui Matei-Vodă Basarab”. De la 1640 și până la 1827, schitul a trecut prin vremuri grele, așa încât, în cele din urmă, din cauza sărăciei, ajunsese în așa stare de stricăciune, că era „să să mai pustiească”.

Pe la anul 1827, doi preoți mireni, – veri fiind, – anume: „Popa Ioan Andronescu ot Cacova i Sfinția sa Popa Ioan ot Cheia”², din îndemn dumnezeiesc, au rezidit biserica, „din temelie înfrumusețând-o cu zugrăveala, după cum se veade”, înzestrând-o și cu „moșăe”; iar doi călugări, „părintele Timothei eromonah i Daniil eromonah”, au dăruit varul și piatra ce au fost de trebuință la zidirea bisericii, și cu cheltuiala lor au făcut casele³ schitului, înzestrându-l și cu ceva moșie”.

Daniile acestea numiții ctitori le-au îngrădit cu blăstăm mare ca să se păstreze și în viitor vechea rânduială, rămânând schitul să nu fie închinat nicăiri și astfel „ce să va agonisi de la schit, să să cheltuiască iarăși în schit”.

Iată inscripțiile ce se găsesc în biserică:

În pronaos:

„Întru slava Sf[i]nței Troiță, făc[u]tu-s-au acest sf[ă]nt schit din vechime, în zilele Radul[ui] Negru Voivod, de lemn, hramul Voved[e]ni[i] a Maicii D[o]m[nului], leat 1310; și al doilea s'au făcut de Matei Log[o]făt în zilele lu[i] Mathei-Vod[ă] B[a]s[arab] leat 1640. Iar acum stricându-s[e] era să s[e] mai pust[i]ească, ne mai având niciun venit, iar acum s'au îndemnat din mila lui D[u]mnezeu Sf[in]ția Sa] popa Ioan Andronescu ot Cacova

¹ Dacă este adevărată afirmația d-lui maior Gh. Buzescu, ce o face în *Reconstituiri istorice* (partea I-a, p. 50), că în Cacova ar fi trăit multă vreme eățiva urmași de-ai Buzeștilor, urmează că Buzeștii ar fi avut aici și ceva proprietăți. Deci n'ar fi greu de admis că acest „Matei Logofăt” să poată fi un Buzescu, poate chiar însuși Matei Postelnicul, fiul lui Radu Banul Buzescu și nepot lui Radu Clucerul Buzescu (vezi *Reconstituiri istorice*, partea a II-a, p. 108).

² Cheia este comună vecină cu Cacova. Aici este schitul Iezerul.

³ Trebuie să fie casele ce se văd ruinate aici.

¹ Legenda mi-a fost povestită de preotul C. Ionescu din Cacova, care o știe de la bătrânii satului.

i Sf[în]ția Sa] Pop[a] Ioan ot Cheia¹, veri fiind, s'au zidit din temelie, înfrumusețându-o cu zugrăveala, după cum să veade, i cu moșăe, această sf[ânt]ă biserică Jghiabul. Iar Sf[în]ția Sa] Pă[r]intele Timothei ermo[na]h² i Daniil ermo[na]h ot Cacova au făcut casăle i varu sf[în]t[ei] b[i]s[erici] i piatra i moșie, după cum să veade, în zilele bunului D[o]mn Grigorie Ghiga V[oe]v[o]d, epis[cop] Neofit fiind. Și iar să s[e] știe că acest sf[ânt] schit din vechime n'au fost închinat niciărea, fără numai la mila Domni[ei], ca să-l mi-luiască. Lăsăm și noi ear așa să să urmeze, iar, de să va răd[i]ca vre-un ticăit³, D[u]mnezeu pre acela să nu-l iarte, și ce să va agonisi de la schit să să cheltuiască iarăși în schit. Și s'au săv[âr]șit la leat 7335 (= 1828), Mai 8⁴.

Stampe în pronaos:

In dreapta ușii de intrare:

Popa Ioan Andronescu, ctitor.
Elisafta ereița.
Ioan (copil).
Nicolae (copil).

In stânga ușii de intrare:

Popa Ioan ot Cheia, ctitor, cu un copil, Costandin.
Ioana ereița, cu un copil, Ilie.
Gheorghe sin Popa Ioan.

Pe p[ă]retele de spre Miazănoapte:

Daniil ieromonah ot Zmiorăt, năcalnic sf. schit. Damaschin er[o]shimonah, în[tăiul] [c]t[or]. Hagi Timothei ieromonah ot Cacova, năcalnic sf[ânt]ului schit și în[tăiul] [c]t[or].

[Între acești doi ieromonahi sânt doi copii: Păuna și Gh[e]or[gh]e.]

Chipurile călugărilor cari au fost „când s'au făcut schitul“:

Sava, Aftanasie, Nicodin, Pahomie.

Tot în pronaos:

Lângă p[ă]retele din spre Miazănoapte se află o piatră funerară, pe care se poate ceti:

„1860. Supt această pisanie să să îngroape Sf[ânt]ia Sa p[ă]rintele Timoftei eromonahu Jghe-

beanu, [c]titoru sf[ânt]u]lui schit Jghiabu ot Cacova, Builescu“¹.

Lângă p[ă]retele din spre Miazăzi se v[ăd] urmele unui mormânt fără piatră funerară, ci numai o cruce de piatră săpată într'un bolovan fixat în p[ă]retele din spre Apus, pe care se cetește:

„1860. Satul Zmiorātu, Damaschin, întâiul ctitor, doarme p[ân]ă la] învierea că d'apoi“.

La proscomidie, cu penelul, pomelnicele:

Domnilor, începând cu Radu Negru-Vodă. Arhierilor, începând cu Teofil al Râmnicului. Ctitorilor și monahilor, unde abia se pot ceti câteva nume, fiind stricat.

Inscripții pe p[ă]reții exteriori:

La fereastra naosului, pe tocul de piatră, se află săpat:

„Aicea să hodihnesc osele Părintelui Petcu Pietraru, Jiblea; 7360 (= 1852)“.

„Teodosie monahu“.

Pe p[ă]retele din spre Miazăzi, sus, supt strașină, cu penelul:

„7336 (= 1828). Ilie zugrav ot Teiuș“.

Însemnări pe cărțile bisericii:

Pe un Mineiu al lunii Iulie, tipărit la Buda, în 1805:

„1811. La acest veleat au adus dum[nea]lui Clușeri Mărin Butculescu doasprezece Mineaiuri, p[ă] fieștecare lună câte unul, cu slujba ce să cuprinde într'această lună peste an, și le-au dat la bisericuța dum[nea]lui din Ruși-de-Vede, sud Tele[or]man, unde să cinsteaște și să prăznuiaște hramul Sf[ânt]ului Ierarh Nicolae, ca să fie spre pomenire dum[nea]lui, cocoani[i] i coconilor și tot neamul dum[nea]lui. 1811, Iulie 10“.

Popa Leontie proistos și exarh sfintei biserici“.

Pe Mineiul lui Decembre, tipărit la Râmnic, în 1779:

„Acest sfânt Minei al luni lu Dechemvrie iaste cumpărat de noi, care mai în urmă ne vom iscăli, de la Pătru Cizmaru din Craiova, cu tal[er]i 8, însă de om câte talere 3. Eu Popa Costandin Strâmbeanu talere 3, Diaconu Fetescu talere 2. Popa Costandin Strâmbeanu [talere 2]. Iar partea Popi lui Nicolae talere 2, rămâind numai talere 1 al Diaconului Ioan Fetescu într'acești tal[er]i 8. Am (nelegibil) și am dăruit-o sf[în]tei biserici din satul Cacova că de piatră, unde să prăznuiaște hramul Prapadomni Paraschiva și Sfântul Ioan Botezător. Iar cine o va înstrina fără blagoslovenie să fie supt blestemul de trei sute optsprezece sfinți părinți de la săborul Nichei. Mai 10, 1819“.

Eu Popa Costandin Strâmbeanu am scris și l-am dăruit“.

1933

¹ Buila este un munte în apropierea Cacovei.

¹ Popa Ioan Andronescu ot Cacova și Popa Ioan ot Cheia sânt și ctitori principali ai bisericii Sfântul Ioan Botezătorul de supt Coasta Plopișului, din Cacova, pe care au zidit-o din temelie, la 1819, April 25 fiind săvârșită; unde sânt și îngropați.

² Ieromonahul Timotei din Cacova figurează și printre ctitorii bisericii din Coasta Plopișului, fiind trecut în pomelnicul bisericii cu această notiță:

„Aici să pomenească Sf[în]ția Sa] Părinte'e Timothei Jghebeanu. [s']au zis p[ă] mirenle Popa Tudor sin Popa Gheorghe Builescu ot Cacova, ce au dat de dănie la sf[ânt]ă biserică de la Plopiș, hramu Sf[ânt]ului Ioan Botezătoru, au d. t. săliștea de spre Răsăritu bisericii până în Rug, și din mejdina de di la vale spre Miazănoapte, și cu o parte de curte și cu locu oltarului până în Vârful Dealului, cu pometu ce să află p[ă] el, ca în veci să să pomenească“.

³ Ticăit = ticălos, blăstămat, om de nimic.